Број 252. У Новом Саду, у петак 18. новембра (1. децембра) 1911. Година XLVI.

„Застава“ излази сваки дан двапута а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље за један месец 2 круне 70 пот. а за три месеца 8 круна.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Чавића. Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул бр 22

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. (Јутарњи лист.) ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Шта је ново?

Многи чиновници заиста пропишташе због ове велике скупоће. Говоре, да на таквој скупоћи нису у стању да исхране и васпитају децу. Шта може са данашњом платом онај, који има петоро и више деце? Заиста, како ће?

Али ово не говоре само они, који имају деце. Него тако говоре и они, који немају деце, па тако говоре и нежењени. И они траже повишицу плате, због тога што су други ожењени и имају деце. Траже управо, повишицу плате на туђу децу.

Али они не кажу то, него говоре друкчије. Они износе, како ожењени чиновници са много деце заиста не могу живети са данашњом платом. Њима се мора повисити плата. А кад се повиси њима плата, онда се мора повисити и другима, дакле и онима, који немају деце. Јер био чиновник ожењен или нежењен, он ради једнако, користи држави, а за једнаку корист и једнак рад иде и једнака плата.

Али то значи: Шта се државе тиче имао ја деце или не имао! Ако и немам деце, држава ме мора платити, јер јој ја радим. Она ме плаћа за рад мој. Но ако је то тако, онда сме свака говорити само о себи, о свом раду, а не и о деци. Онда се државу не тиче ни најмање: има ли ко деце и нема ли. Она се мора бринути о оном само, ко јој ради. И по томе, не би нико смео да пита: А како ћу изранити децу? Онај који ради, може сам за себе са данашњом платом лепо живети. Но то би заиста било нечовечно становиште.

Зато су већ поједине државе удесиле чиновничке плате према деци. Чиновник са више деце има већу плату. Па и наш министар финансија Лукач поднеће ускоро сабору предлог о повишењу чиновничке плате. Али како? Не да се плата повиси свакоме чиновнику. Него да чиновници из виших разреда, добију по сваком детету 200 круна повишице годишње а други 100 круна годишње по детету.

Право је тако. Код нас су уведене код многих чиновника петогодишње повишице. Зашто? Зато што се узима да млад нежењен чиновник може живети са првом, основном платом. А доцније добија сваких пет година повишицу, јер се претпоставља, да ће бити жењен, да ће имати деце, да ће та деца расти и да ће његове потребе бити веће. То је право тако. Али само за оне, који се доиста ожене, имају деце и повећане издатке. Али зашто да добије те повишице и онај, који се не ожени, нема деце и који нема тих повећаних издатака?!

Види се дакле, да се и досад водило рачуна о деци и ако то није изрично казато. Само распоред није био праведан.

Данас стоји ствар овако. Покрај све скупоће, чиновник самац или без деце може живети и са досадањом платом. А повишица нека се даде онима, који имају деце и онолико, колико имају деце.

* * *

Да видимо: је ли право, да се држава брине о „туђој“ деци?

Данашња држава треба то да чини. Држава тражи да има што више народа. То значи, тражи да има што више радника, и да има што више који ће да је бране. Данашња држава казни матере, које у утроби својој тамане децу.

Па кад тако стоји ствар, не може она казати: Мене се твоја деца не тичу! Мораш их родити, не смеш их трећити у утроби, али кад их родиш, бочи се с њима како знаш.

То се не би слагало ни са оном заједницом, која треба да се огледа у држави. То се не би слагало ни са начелом братства и милосрђа; не би се слагало са начелом државне користи. А државна корист безусловно захтева, да деца која се роде у држави не пропадају, но да се изводе на пут.

* * *

Али сад долази и друго питање. Ако је ово праведно код чиновника, право је и код свију других држављана. Кад не може држава једноме казати: Твоја ме се деца не тичу, не сме то казати ни другоме.

И заиста, иде време и треба радити на томе, да држава о својој деци у држави води рачуна. Свуда она треба да пита: Хоће ли овај или онај држављанин поред рада његова моћи да издржи и изведе на пут децу своју?

Државе ће у будућности узети на себе бригу, да се старају о деци, која се у држави роде и у држави остају. И да не дозволе да макар и једно пропадне. Али ће то ићи и тешко и постепено.

За данас се у појединим државама тражи, а то се полако и извађа, да држава при утеривању порезе води рачуна о деци. Ко има мале приходе, тек колико му је потребно за живот, да исхрани себе и своје, да буде опроштен од порезе. Код већих прихода, да се узима у рачун број деце, и према броју деце да се плаћа пореза. Тек тамо, где су приходи толико велики да не долази у рачун број деце, тамо да пореза скаче. Кад се уведе прогресивна пореза, да се на огромне приходе, који се не могу потрошити, уведе све већи процент на порезу, онда неће никоме бити тешко плаћати порезу и моћи ће се водити рачуна о деци.

Не иде ни то, кад говоримо о деци увек су нам пуна уста. Декламујемо, како су деца будућност народа, како ће она да буду стуб државе, како ће на њима да остане свет, а у ствари не водити рачуна о деци.

Морамо напред и морамо човечански.

Рат између Италије и Турске.

Последњи извештаји из Триполиса јављају, да је последњих дана било само чаркања између предстража, а опширно говоре о великој борби, која се водила у недељу и понедељак. И турски извештаји сада признају, да су Талијани у тој борби постигли значајан успех. Освојили су три турска утврђења, те су Турци и Арапи морали даље да поставе своју убојну линију. Турски извештаји тврде, да је у тим биткама погинуло 80, а да је рањено око 160 турских војника и арапских ратника, али по талијанским извештајима, њихови су губитци много већи. Турски извештаји још признају, да је талијанска војска била продрла до главног турског и арапског логора у Ајнзари, али се хвале, да су је одатле потиснули натраг.

И код Бенгазија су Талијани однели победу у једном сукобу са Арапима. Једно одељење талијанске војске под заповедништвом генерала Д' Амика сукобило се са једном великом четом бедујина. Борба је била дуга, а свршила се са потпуним уништењем арапске чете. Талијани су имали 10 мртвих и око 30 рањених.

Италија се све већма одомаћује у Триполитанији. Талијанска влада је позвала два највећа новчана завода у Италији, да оснују своје филијале у Триполису и Бенгазију. Ови се одазвали томе позиву и чине већ потребне припреме за то.

О склапању мира између Турске и Италије данас се опет говори нешто више. После оног одговора турске владе на позив Русијин, да она не може почети преговоре ради склапања мира све дотле, док Италија не повуче проглас о анексији Триполиса и Киренајке, сада јављају, да су Русија и Аустроугарска опет препоручиле Турској да склопи мир са Италијом, а после тек да се одреде услови мира. Турска влада на ту нову поруку није још ништа одговорила.

Како је Турска, позвана од Русије, да почне преговоре са Италијом ради мира, то одбила, Италија се сада опет бави мишљу да нападне Дарданеле. Држе се, да она неће затварати Дарданеле, као што ни Турска неће тамо подстављати подводне мине, да се не би спречила и онемогућила трговина других држава, али ће бомбардовати турска утврђења. Исто се тако држи, да ће Италија напасти турска острва у Јегејском Мору и турске приморске градове на обалама Анадолије и Сирије. Из Цариграда јављају, да су виђена четири талијанска убојна брода, како плове дуж обала јанинског вилајета према северу. Пред Никадијом виђена су три талијанска ратна брода.

Савез земљорадничких задруга и подрепаши.

Познато је, да је савез земљорадничких задруга узео под закуп ковиљски рит и да је због тога та земља врло скупа, јер ће закуп изнети једно на друго 85—90 круна по јутру. При подели те земље међу српске земљорадничке задруге показао се савез врло пристрасан. Дао је 319 јутара најбоље земље подрепашкој земљорадничкој задрузи, која још није била основана, а лошију земљу понудио је осталим задругама, које су већ постојале. Кад су оне одбиле ту лошу земљу, за коју су имали да плате исто тако велику закупнину као и подрепаши за бољу земљу, онда је и та земља уступљена подрепашима, те тако они имају 571 јутро. Ова нова подрепашка задруга је шпекулантеко предузеће, основано да се користе подрепашке воће и да врбују чланове за подрепашко владиновачку странку. Тиме су савезни громовници Матијевић и Ђермановић отворено показали, да су у служби владине странке, јер од тога закупа очекује потпору и подрепашки лист. (Чујемо, да ће подрепаши издавати један део те земље Шајкашима по скупе паре, да би отуда истерали што више прихода за свој лист). Што Матијевић и Ђермановић нагињу владиновцима и клерикалцима, то је њихова лична ствар, али ако се докаже, као што многи знаци већ показују, да они српску привредну организацију стављају у службу владине и клерикалне странке, онда ће им народ довикнути: Себи руке! Нису Срби створили привредну организацију зато, да њеном помоћу владиновци и клерикалци заробе српски народ и да га ставе у службу назадњаштва. А да Матијевић и Ђермановић иду за тим, најбољи је доказ њихово отворено помагање новосадских подрепаша, који су куеновци, клерикалци и наследници Јоте Грујића. Оволико засада, а други пут више.

Изборно кретање у Хрватској и Славонији.

Пишу нам из Лаћарка 16. о. м.: Данас је у општинску кућу свратио престојник у пратњи Николића Томашићевог посланика мартиначког среза. Дошла господа да чују од мајстор Косте, чему се имају надати. Мало су с њим били, па одмах одоше даље у фијакеру. Иду људи у кортешацију. Не чекам им се; не дангуби им се; јер 15 децембар, дан избора, није далеко. Свесни Лаћарчани неће

ни да чују за Николића, јер они знају да је он владин човек и да мора у сабору гласати по владиној команди. Њему је главно да угоди бану Томашићу, а народу како буде. Али Лаћарчани хоће да бирају за посланика попа Милана Младеновића, који се брине само за народне интересе. Николићу неће помоћи ни сви званични кортеши, а најмање мајстор Коста.

Бележник Коста се зло уз кубурио по одласку престојникову. Буд и онако кукавац не може да спава од проклетог миша, који му по јастуку гребе, туд још и тај избор. Сваку ноћ мора мајсторица да му кува по две литре црне каве, па никако сна, а сад ће требати и аков црне каве да се окуражи. Не иде више ни у лов, чува керове за кортешацију. Стекао је поред пулина и још једног гацова, али гацов му није баш тако цигуран, јер хоће да лаже и кућу да изда, па сад мајстор Коста проклиње час, кад је постао натарош, и моли Бога, да напаст што пре пређе или да колера помори свет. А кад год види попа Милана ухвати га грозница.

Продаја Манојловићеве куће.

Овдашњи суд наредио је, да се на јавној лицитацији 15. (27.) децембра о. г. продаје кућа Лазе К. Манојловића, бившег благајника Матице Српске у Новом Саду. Исклична је цена 56.100 круна. Тим поводом препоручује „Браник“, да и Матица Српска учествује у лицитацији, јер би се иначе могла та кућа будзашто продати, па би Матица Српска могла изгубити своје потраживање. И овде је последњи обешењак лук браниковачки. Нека Матица Српска уложи свој новац у ту кућу, да би се могла исказати што већа вредност, па да због тога бивши управни одбор мање надокнади. Матица Српска не би ту ништа добила али би изгубила још десетак хиљада готовог новца, ако бу кућу преплатила, а чланови бившег управног одбора мање би платили. Вредност те куће исказала би се већа него што је, а то је најлакше. На тај лепак не сме да наиђе нови управни одбор Матице Српске. Нека чланови бившег управног одбора лицитирају на свој рачун, да би Матици Српској много више преостало. То је у њиховом интересу, а Матица Српска, ако не добије из Манојловићевог имања, накнадиће јој чланови бившег управног одбора. Тако стоји ствар. Малешевићев обешењаклук у „Браniку“ врло је провидан. Он као Матичин фишкал не брине се за Матицу, него за своје пријатеље у бившем управном одбору.

Подрепашки јади.

Разголићени подрепаши већ не умеју више да се бране, те им је прискочио у помоћ „Браник“ — по невољи друг њихов Либерални орган брани Свињарева због оно мало пута и путна трошка, али брани Јанко мртва Владислава, па га не одбрани. Истина је, да је подрепашки вожд Свињарев ишао у Будимпешту о варошком трошку, да бајаги ради за нову ћуприју, а у ствари је ишао да се поклони своме врховном госи Куену и да га пољуби у руку, а уједно и мало да се проведе. Примио је путни трошак и масне дијурне. Та депутација, у којој је био и подрепашки вожд Свињарев, стаје нашу варош грдних новаца, а није морало бити. Доста је било, да новосадски посланик оде министру и да у тој ствари замоли његову помоћ. Зашто је ту посланик, ако није зато?! Е да, али нека мунговска и подрепашка господа хтела су да се проведу у Будимпешти, о варошком трошку, па то ти је. Сад би то хтео „Браник“ да улепша, па вели, како је Свињарев дангубио, кад је ишао у Будимпешту. А ко га је терао да иде? Зар баш без њега није могло бити? Није, јер је Слезак хтео Куену да прикаже новог Јоту, који се блатом баца на светлу успомену дра Светозара Милетића, а ради са великим жупанима, солгабировима и натарошима. И зато треба да се троше варошке паре, које су се могле употребити на другу кориснију цел. Али свесни бирачи судиће на избору варошких представника несрећним подрепашима, који упропашћују ову варош.

Подрепашка измотавања.

Писање овдашњег мунговског листа о буни у Шајкашкој и о потреби да се тамо умноже жандари, довело је подрепаше у велику неприлику. Покушавају да се бране, али не могу, јер су они у савезу са мунговима и њиховим листом, који је већ више пута хвалио Свињарева и Тапавицу Није тајна, да су Свињарев и Тапавица у савезу са шајкашким натарошима и солгабировима, па су натарошко-солгабировске победе при изборима општинских представника истицали као своју победу, а сентиванску победу нису уписали себи у заслугу, јер се та победа не допада солгабировима и натарошима. А што подрепаши причају, да они не шиљу жандаре у Шајкашку, то је празан изговор. Жандаре шиљу њихови савезници, а с ким си онаки си! *А и у Новом Сиду подрепаши прете људима с полицијом и влашћу.* Што солгабирови и натароши раде по селима, то они раде у Новоме Саду. Увукли су се власти под реп, па оданде реже на свет.

Бугарска војска.

У 1906. години узето је у бугарску војску од 82 хиљаде уписаних војних обвезника 49 хиљада, а враћени су као неспособни 33 хиљаде (2600 није дошло). Као што се види, 53 од сто способни су за војску. Од уписаних војних обвезника било је по народности: 69.268 Бугара, 7385 Турака, 1278 Цигана 1195 Грка, 989 Јевреја, 150 Јермена и 104 Татарина. Писмених је било 61 хиљада, а неписмених 21 хиљада. Од Бугара било је 84 од сто писмених. По занимању било је 80 од сто земљорадника, а остали већином су трговци и занатлије. Број писмених нарастао је од 1879. године од 56 на 77 процената

Исправак

Поштовани г. уредниче!

Добро сте изнели онај разговор с поп-Тошом Милићем о томе, зашто је прешао у подрепаше, али се потграла једна нетачност. Не стоји, да је поп Тоша рекао, да је зато отишао у подрепаше, да би његов отац и даље остао учитељ деце Геде Дунђерског, него је рекао: Отац ми је отишао у пензију, па би му добро дошло, кад би постао учитељ деце Геде Дунђерског.

Примите израз мога одличног поштовања.

Нови Сад, 17. новембра 1911.

Незнанко.

Кратке вести.

— У Бечу је отпочело суђење Далматинцу Његошу, који је у аустријском сабору недавно пуцао на министре

— Будимпештански листови дознају из Београда, да ће маја месеца 1912. год. краљ Петар званично посетити енглеског краља.

— Трећег дана јавне дражбе драгоцености свргнутог султана Абдул Хамида добивено је за продане ствари 1 милион 189 хиљада 800 франака. Најскупље је продана једна дијамантска игла за оковратнике, за коју је добивено 346 хиљада 500 франака.

— У општини Силвашвараду, код Мишколца, поробљено је и запаљено поштанско звање. Провалници су били под образинама. Када су обијали гвоздену касу, превале лампу са петролеумом, те се запале ствари, а затим и зграда, која је сва изгорела Провалници су утекли.

— У аустријском сабору је опет било туче између Чеха и Немаца. Чеси су напали на министра правде Хохенбергера, који је рекао, да има и „Немачке Чешке“.

Брзојави „Застави“.

Стигли 17. новембра.

Угарски сабор.

Будимпешта. Продужена је расправа о прорачуну министарства унутрашњих послова. Посланик пучке странке Смречањи говорио о приликама у престоници. Износи податке о неправилном газдовању и податке о незаконитостима при избору варошког представништва. Ради тих незаконитости поднета је и пријава државном одветништву, а државни одветник ставио је ту тужбу ад акта (Посланик Хусар: То је последиц слободног зидарства! — Великвика. Председник Хусара упућује двапут на ред.) Министар правде Секељ моли Смречањија. да му даде поближе податке, да поступи против државног одветника. После говора Фрање Хелтајија и Павла Фаркаша саборска већина изгласала прорачун министарства унутрашњих послова.

Суђење Матушеку.

Загреб. Данас је отпочела кривична расправа против апотекара Матушека, који је летос у Будимпешти ударио бана Томашића, кога сад оптужују због преваре.

Суђење Његушу.

Беч. Продужено је суђење Далматинцу Његушу, који је у аустријском сабору пуцао на аустријског министра правде Преслушан је министар и неки посланици као сведоци.

Руски министар спољних послова у Паризу.

Париз. Листови изричу велико задовољство, што ће руски министар спољних послова уско ро доћи у Париз. Доласку његовом се придаје велики политички значај.

Одговорни уредник

Мита Клицин.

ЗА СВОЈУ ПАПУЧАРСКУ РАДЊУ

потребујем два добра

ПОМОЋНИКА

за женске високе штикле. Плата добра место стално.

Младен Ђуришић

1931 1—3 Мокрин

ПОЗИВАМ ПРИЈАТЕЉСКИ!

„Теодора Ивана Дабића Дајкова“ нека ми се јави где је, рад сам да знам за њега, као доброг свог пријатеља.

Уједно позивам ве добре људе да ако сазнаду где се налази дотично лице да ми јаве на адресу јаћу им захвалан бити

Душан М. Ђерић

1930 1—5 Прњавор, Босна.

ПРОДАЈЕМО ПУСТАРУ „КУРЈАКОВАЦ“ КОД МИТРОВИЦЕ

из слободне руке и то укупно или **парцелирано. Пустара има 475 јутара** и потребне зграде од најтврђег материјала. Услови су врло повољни и могу се добити лично или писмено у Митровици школска улица број 16. (Mitrovica školska ulica 16.) Мали поседници могу овим купом темељ ударити бољој будућности, јер је земља првог реда и најближи сусед митровачкој пијаци. 1784 5—6

Манојловић и другови

привредна банка.

ПРУЋА

ЗА ПЛЕТЕЊЕ КОРПИ

имадем прућа такозваног американског, за најфиније послове те врсте на продају.

Обратити се на

Стеву Дотлића Нови Сад Шаначка бр. 31. 1929 1—1

ПЕЋРТА!!

Треба ново отварајућа се

ГАЛАНТЕРИЈСКА И КРАТКЕ РОБЕ ТРГОВИНА МУДРОКА И ЈОВАНОВИЋА

1822 4— у Митровици, (Срем.)

СРБИНЕ, ПОМАЖИ СВОЈЕ ТРГОВИНЕ!!

НОВООТВОРЕНА

српска гвожђарска радња М. Георгијевића и Друга

НОВИ САД,

Житна пијаца код Црног Орла

препоручује свакоме Србину богато :: стовариште гвожђарске робе: :: гвожђа за коваче, браваре и коларе, разних окова за тишљере (столаре), брава, разних локотова, кључева, ланаца, пута, лопата, ашова, мотика, плугова, читавих и појединих делова, коса, сикира, будака, тестера велики и мали, лонаца, шерпења, котлова тучани и другог кухињског посуђе, као и разних других гвожђарија и штаљерског дрота за мељаре. :::

Цене јефтиније него игде!

Купујте и своје потребе подмирујте само код свога Србина, где ћете најбоље, најтачније и најјефтиније бити послужени. 1483 9—19

Препоручујемо се свакоме и молимо за што многобројнију посету.

С поштовањем

М. Георгијевић и Друг,

житна пијаца код Црног Орла.

=○ СВОЈ СВОМЕ!!! ○=

Електрична штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.